

En la mort d'una lluitadora Les reaccions

Carrillo recorda la seva companya de les Joventuts Socialistes

Teresa Pàmies, al costat de Federica Montseny en el reclutament de voluntaris per a la guerra

>> VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

I recordava Anna Murià i Maria Àngels Anglada. Ella va ser la segona dona a rebre el Premi d'Honor de les Lletres, vint-i-un anys després de Mercè Rodoreda. Fidel al seu ideari, va recordar que escriptors com Ferran Soldevila, Carner o Pla no l'havien rebut i ella es va preguntar "Què puc tenir en comú amb Òmnium?" El nacionalisme, però vist amb un prisma que era als antípodes del de l'entitat catalanista catòlica.

Teresa Pàmies va haver de lluitar amb les crítiques dels comunistes ortodoxos que li exigien una literatura de pamflet i també amb la censura franquista. Del seu llibre *Quan érem capitans* (1974), se'n van suprimir 23 fragments. Una crítica al Tercer Reich. la comparació de la Falange amb les SS, el nom de Pere Ardiaca, la fidelitat de Pau Casals i Antonio Machado a la República, o la descripció d'un Camp de

la Bota "xop de la sang de joves socialistes unificats, anarquistes, republicans i catalanistes".

Pocs polítics que van compartir militància amb Teresa Pàmies són encara vius. Santiago Carrillo, fundador de les Joventuts Socialistes, va recordar l'escriptora catalana com una dona de "moral enorme", i va posar èmfasi en la seva valentia, entusiasme i intel·ligència. Carrillo, en declaracions al canal 3/24 ha recordat el periple que van passar per les seves conviccions polítiques durant la Guerra Civil i l'exili, i ha recordat que se solien trobar cada estiu per passar quinze dies junts en un balneari de Caldes de Malavella (Girona).

El veterà dirigent comunista ha recordat que, en plena guerra, dins de les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya, Pàmies va ser la dona que més va destacar a Barcelona dins de l'organització, malgrat que aquesta disposava d'un grup "realment notable". És una "notícia molt desagradable saber

que Teresa ha mort", va lamentar, a més de lloar que amb l'arribada de la democràcia, Pàmies va entrar en una etapa literària molt productiva que li va permetre mostrar la seva gran personalitat i convertir-se en una dona respectada i escoltada. El retorn a Barcelona el 1971, el va novel·lar Pàmies a *Va ploure tot el dia*, que comença quan la policia la interroga un dia de pluja perquè expliqui les raons que l'han feta tornar a la ciutat després de 30 anys d'exili.

Carrillo va explicar que van treballar junts a París en l'edició de la revista *Nuestra bandera*, tot i que abans havien coincidit a Mèxic i a Praga, i va recordar com va ser el retrobament de Pàmies amb Gregorio López Raimundo, amb qui es va casar. Pàmies va ser "una dona de gran caràcter, molt lluitadora", que es va guanyar a pols una àmplia cultura autodidacta que li va permetre tractar infinitat de temes, va assenyalar.●

La resistència

IMMA MONSÓ

Vam coincidir per primera vegada un Sant Jordi signant a la Llibreria Pròleg. Jo era una escriptora jove i tímida (encara verge i màrtir) i ella una dona de caràcter que estava de tornada de les petites esclavituds i vanitats d'aquesta feina. Amb admiració, la vaig veure llançar un parell d'estirabots a una periodista que pretenia entrevistar-la i penjar l'entrevista a la xarxa. No recordo amb exactitud la resposta d'ella, però va venir a dir que no pensava tolerar que *pengessin* l'entrevista en

IMMA MONSÓ, escriptora i professora de llengües estrangeres

un lloc tan fantasmagòric (llavors pràcticament inexistent), i es va mostrar inflexible en la negativa. Recordo la cara de perplexitat de la noia. I recordo que em va impactar la manera de la Teresa de resistir-se a baixar del burro de la seva època (la de la ploma i el paper i les màquines Olivetti). Era, doncs, una Resistent de la paraula escrita (i a fe de déu que de Resistents en necessitariem molts més, no pas per resistir-se als canvis, sinó perquè aquests anessin a una velocitat més humana). Vaig descobrir també una cosa que ja m'havia quedat clara en els seus llibres i de la qual el seu fill escriptor n'ha heretat el millor vessant: aquella dona no estava per romanços.

En això vaig sentir un lligam molt

profund: deixar-se de romanços sempre havia estat la meva vocació secreta. Intentar defugir l'autoengany, apostar sempre per la cara despallada de la veritat, la més sòbria, aquest volia que fos el meu destí (però jo, encara estava per romanços!, com he dit era verge i màrtir i segurament hauria permès, com així ha estat, que les meves paraules fossin penjades i altres coses pitjors). La Teresa encara era jove llavors (en tenia uns setanta-vuit), i potser més tard va canviar d'opinió sobre les paraules que es pengen i es despengen. Però tinc la sensació que no, que no devia pas fer-ho, perquè el Bon Resistent camina amb fermesa, encara que pel camí hagi de trepitjar, de manera tan involuntària com inevitable, alguna cuca.

Jordi Balló

En presència de ...

L'exposició Tim Burton a la Cinemateca francesa és un dels èxits de públic de la temporada parisense. Però això no és molt difícil d'aconseguir: Burton és un nom de referència per a diferents generacions, la relació entre cinema i art desperta interès continuat i l'exposició ja venia acreditada des de la seva estrena al MoMA de Nova York. On resideix doncs el repte per a la institució cultural? Sens dubte a aconseguir que tot i ser una exposició que ja ha recalat en alguns llocs anteriors (Melbourne, Toronto, Los Angeles), s'entengui que en fer-se a París és com si renasqués i que exercirà una radiació positiva en el món cultural francès. Per a això es necessiten decisions museogràfiques exigents i a més un detall essencial: que el mateix Burton sigui present a París, com així ha succeït, i que per tant assumeixi en primera persona el repte de la institució en programar-lo. Si Burton s'hagués quedat als Estats Units emparant-se en algun tipus de compromís anterior no tinc cap dubte que tota l'operació cultural de la seva exposició a París s'hagués ressentit. Si ell no li dóna importància per què li haurien de donar els altres?

Em plantejo com estem tractant aquesta qüestió a l'hora d'abordar els nostres propis reptes. La temptació de prescindir de la presència física del protagonista d'una activitat és massa forta en temps d'ajustos, però crec que és un principi d'intercanvi al qual no podem renunciar. I no estic parlant només de promoció, sinó de línies fortes de diàleg, de fer entendre al públic que els riscos que es prenen en una iniciati-

La temptació de prescindir de la presència física del protagonista d'una activitat és forta en temps d'ajustos

va cultural transcendent que afecta un autor contemporani corresponen a la seva pròpia voluntat. Fins al punt de qüestionar si aquestes iniciatives monogràfiques adquireixen tot el seu sentit si no es compta amb aquest testimoni presencial. És com quan als Goya, any rere any, els directors premiats amb el *millor film europeu* no van a rebre el seu premi, quan si van a Roma, a París o a Londres. Jo puc entendre molt bé perquè els grans cineastes no van a Madrid. Però no és motiu suficient per oblidar-se de aquest premi per sempre?

Avui mateix Albert Serra farà una xerrada al Macba sobre la figura d'Alexander Sokurov, l'obra del qual és present aquests dies a tres tipus d'institucions diferents de Barcelona, al mateix Macba, a la Filmoteca de Catalunya i a les sales de cinema comercials. Serra diu admirar Sokurov, la qual cosa no vol dir, coneixent el director de Banyoles, que la seva conferència hagi de ser cap lloa. En qualsevol cas l'acte és un luxe, perquè en aquest moment el director català gaudeix d'atenció mundial. Estarem en presència de Serra, en diàleg amb el protagonista absent?